herpy

DRZEWOŁAZY

Marañón Poison Frog

Excidobates mysteriosus

Excidobates mysteriosus to mały, aktywny w dzień drzewołaz o długości około 3 cm, pochodzący z Cordillera del Cóndor w północnym Peru. Jest czarny w białe kropki, rozmnaża się w wypełnionych wodą bromeliach w starym lesie górskim i jest zagrożony w naturze.

Rodzina: Dendrobatidae Dawna nazwa: *Dendrobates mysteriosus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**3 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Toksyny skórne na wolności	**Słabe**
Toksyny skórne w niewoli	**Brak** Zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione na wolności mogą przez długi czas zachować toksyny
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**21-25 °C**
Temperatura w nocy	**17-20 °C**
Wilgotność	**80-100%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki noszone do wody**
Miejsce składania jaj	**W kątach liści (np. bromelii)**
Dojrzałość płciowa	**10-12 miesięcy**
Liczba jaj w zniesieniu	**4-8**
Okres larwalny	**65-75 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Nosi kijanki**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Zagrożony (EN)**

O gatunku

Excidobates mysteriosus to średniej wielkości drzewołaz o długości 27-34 mm od pyska do kloaki. Grzbiet jest czarny do ciemnobrązowego z wyraźnymi białymi kropkami, a pod podbródkiem zawsze znajduje się kropka. Liczba i rozmieszczenie kropek różnią się u poszczególnych osobników. Rodzaj można rozpoznać po jasnych, owalnych plamach na spodniej stronie ud.

Gatunek został opisany w 1982 roku przez Charlesa Myersa jako *Dendrobates mysteriosus* i odnaleziony ponownie w naturze w 1989 roku. W 2008 roku przeniesiono go do nowego rodzaju *Excidobates*, który obecnie obejmuje trzy gatunki: *E. mysteriosus*, *Excidobates captivus* i *Excidobates condor*. Najbliższym krewnym jest *E. captivus*; jest znacznie mniejszy i żyje na nizinach i pogórzu wokół Marañón i Santiago.

Płcie są do siebie podobne. Samica jest nieco pełniejsza, ale różnica staje się wyraźna dopiero wtedy, gdy samiec się odzywa.

W naturze skóra zawiera truciznę, którą żaby prawdopodobnie pozyskują z pokarmu. Zwierzęta w niewoli tracą toksyczność, a osobniki z hodowli są nietoksyczne. Mimo to myj ręce przed pracą w terrarium i po niej.

Występowanie i środowisko

Excidobates mysteriosus występuje wyłącznie w Peru. Jest znany ze stoków Cordillera del Cóndor w górnej dolinie Marañón w departamencie Cajamarca, istnieją też stwierdzenia z sąsiedniego departamentu Amazonas. Gatunek żyje na wysokości około 600-1300 m n.p.m., najczęściej podaje się 900-1100 m. Łączny obszar występowania wynosi poniżej 5000 km². Wylesianie, pożary i nielegalne odłowy dla handlu terrarystycznego w latach 90. sprawiły, że populacje są małe, a stabilne populacje występują dziś tylko na nielicznych obszarach.

> **Naturalny zasięg:** Peru.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje nienaruszony, wilgotny las podgórski z licznymi naziemnymi bromeliami i kaktusami. Żaby przebywają zwłaszcza u podnóża i na szczycie ścian skalnych, gdzie polują w roślinności. Są aktywne w dzień i żywią się między innymi mrówkami i małymi muchami.

Wszystkie miejsca rozrodu to wypełnione wodą bromelie, zwłaszcza *Aechmea nudicaulis*, która przez cały rok utrzymuje wodę w lejkach. Bromelie wykorzystywane przez gatunek rosną tylko na bardzo starych drzewach, których jest dziś niewiele. Samica składa jaja w bromelii, a samiec przenosi kijanki do zbiorników wody w innych częściach rośliny.

Klimat na wysokości 600-1300 m na tropikalnych stokach Andów jest wilgotny przez cały rok, z ciepłymi dniami i wyraźnie chłodniejszymi nocami.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Excidobates mysteriosus* jest niewielka. Zwierzęta żyją w wilgotnym lesie górskim w pobliżu bromelii i skał, z ciepłymi dniami i chłodnymi nocami. Najbliższym krewnym gatunku jest *Excidobates captivus*, a *Ranitomeya variabilis* i *Ranitomeya imitator* to rozmnażające się w bromeliach gatunki z tej samej części Peru o dobrze znanych wymaganiach.

Para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 45 × 45 × 60 cm. Wysokość jest ważna, ponieważ żaby wspinają się i rozmnażają w bromeliach. Na dnie zastosuj warstwę drenażową z keramzytu, wilgotne podłoże z włókna kokosowego i ziemi oraz grubą warstwę suchych liści. Tylna i boczne ściany z korka lub innego materiału zatrzymującego wilgoć zapewniają powierzchnie do wspinaczki.

Obsadź terrarium gęsto bromeliami, które dają zarówno kryjówki, jak i miejsca rozrodu, i umieść na różnych wysokościach ukośnie ustawione pojemniki po kliszach z wodą. Terrarium powinno mieć drobne otwory wentylacyjne, aby powietrze się wymieniało, ale nie wysychało. Nie trzymaj innych gatunków razem z *E. mysteriosus*. Młode mogą pozostać w tym samym terrarium, dopóki nie zaczną samodzielnie jeść i wyraźnie nie urosną.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

TEMPERATURA

Temperatura na stanowiskach gatunku nie została zmierzona. 21-25 °C w dzień i 17-20 °C w nocy odpowiada klimatowi pogórza. Żaby źle znoszą upał, więc unikaj dłuższych okresów powyżej 27 °C. Ustaw terrarium w chłodnym miejscu, używaj oświetlenia LED zamiast grzejących żarówek i w razie potrzeby chłodź wentylatorem. Właściwy okres spoczynku zimowego nie jest znany u tego gatunku.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 80-100 %, a podłoże przez cały rok musi być wilgotne. Zraszaj wodą z osmozy lub deszczówką raz lub dwa razy dziennie albo użyj systemu deszczującego lub zamgławiającego. Bromelie muszą zawsze mieć wodę w lejkach, w przeciwnym razie żaby nie mogą się rozmnażać. Zadbaj, aby powietrze nie stało w miejscu, bo łatwo pojawiają się wtedy grzyby i choroby.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Miska z wodą nie jest potrzebna, ponieważ żaby czerpią wilgoć ze zraszania i z wypełnionych wodą bromelii. Wodę w bromeliach i pojemnikach po kliszach wymieniaj co tydzień na świeżą wodę z osmozy lub deszczówkę. Unikaj twardej wody z kranu i chemikaliów, ponieważ płazy wchłaniają substancje przez skórę. Gdy są kijanki, każda bromelia lub pojemnik powinny mieć czystą wodę i kilka suchych liści.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i żyje w cieniu pod gęstym listowiem, więc światło ma przede wszystkim zapewnić wzrost roślin i 12-godzinny dzień. UVB nie jest konieczne, ale opcjonalne. Słabe światło UVB (strefa Fergusona 1) można stosować w części terrarium, jeśli są tam cień i rośliny, w których żaby mogą się schronić.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Excidobates mysteriosus jest na tyle duży, że przyjmuje nielotne muszki owocowe (*Drosophila melanogaster*), skoczogonki, a u dorosłych osobników także *Drosophila hydei*. W naturze gatunek żywi się mrówkami i małymi muchami. Dorosłe karm co drugi dzień, a młode codziennie, tyle, ile zostanie zjedzone. Kilka razy w tygodniu oprószaj owady paszowe preparatem witaminowo-mineralnym. Własne hodowle muszek owocowych i skoczogonków zapewniają stałe zaopatrzenie.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest aktywny w dzień, a samiec odzywa się głośno i często z roślin i skał w terrarium. Najlepiej trzymać go w parze, ponieważ kilka osobników razem może prowadzić do konfliktów. Żab nie należy brać do ręki, ponieważ są wrażliwe na stres. Do przenoszenia używaj plastikowego kubeczka.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową po 10-12 miesiącach. Samica jest nieco pełniejsza od samca, ale różnica staje się wyraźna dopiero wtedy, gdy samiec się odzywa. Samiec ma wewnętrzny worek rezonansowy i odzywa się głośno i często grzechoczącym dźwiękiem, przypominającym grzechotnika. Najpewniej jest wychować grupę młodych razem, a następnie wydzielić odzywającą się parę.

GODY I KOPULACJA

Samiec się odzywa, a samica chętnie podąża za nim do odpowiedniego lejka bromelii, w którym składane są jaja. Od pierwszego wołania do złożenia jaj może minąć kilka godzin. Sezon i okres spoczynku nie są znane. Częstsze zraszanie i nieco chłodniejsze noce, jak w porze deszczowej, mogą pobudzić rozród.

JAJA I KIJANKI

Samica składa 4-8 jaj w wypełnionym wodą lejku bromelii lub w pojemniku po kliszy, który go imituje. Gdy kijanki się wyklują, samiec przenosi je na grzbiecie do innych zbiorników wody w roślinie. Kijanki są czarne. Zapewnij każdej kijance osobny zbiornik wody. Pokarm kijanek w naturze nie jest znany; odpowiednie są glony, naturalny nalot w wodzie i drobny pokarm gotowy.

METAMORFOZA

Czas inkubacji i rozwoju larwalnego nie jest znany dla tego gatunku. Dane zaczerpnięto od *Ranitomeya variabilis*: w 24 °C wyklucie następuje po około dwóch tygodniach, a rozwój larwalny trwa 65-75 dni. Gdy pojawią się przednie kończyny, woda powinna być płytka, a kijanki muszą mieć łatwy dostęp do lądu. Gdy ogon zostanie wchłonięty, młoda żaba jest gotowa do życia na lądzie.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode tuż po metamorfozie są bardzo małe i codziennie potrzebują drobnych owadów paszowych, takich jak skoczogonki i najmniejsze muszki owocowe. Trzymaj je w wilgotnym terrarium z mchem i liśćmi, oprószaj pokarm witaminami i wapniem i utrzymuj temperaturę 21-24 °C. Można je przenieść do większego terrarium, gdy pewnie jedzą i wyraźnie urosły. Długość życia nie jest znana; podane w ramce 5-10 lat zaczerpnięto od *Ranitomeya variabilis*.

Zdrowie i częste błędy

Nie są znane choroby charakterystyczne dla tego gatunku. Typowe błędy są takie same jak u innych drzewołazów:

- Zbyt ciepłe lub zbyt suche terrarium. Żaby stają się ospałe, chudną i tracą barwę.
- Brudna woda w bromeliach i pojemnikach, która powoduje grzyby i choroby u kijanek.
- Pokarm bez suplementu witaminowo-mineralnego, który prowadzi do problemów z kośćmi i słabych młodych.
- Nowe zwierzęta przynoszące infekcje. Trzymaj nowe żaby osobno na kwarantannie.

Zdrowa żaba ma nieuszkodzoną skórę i zaokrąglony, ale nie wzdęty brzuch. Zgłoś się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli żaba przestaje jeść, puchnie lub ma rany albo zaczerwienione miejsca na skórze.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.